

VA-INFO

VA-ledningsnett – www.ovalinfo.no – NR. 2 – JUNI 2012

ENDELIG: LÆREBOKEN «VANN OG AVLØPSTEKNIKK» ER KLAR!

I mer enn 40 år har studenter ved NTH, UMB og andre læresteder måttet bla i løssark og ulike kompendier for å lære det de skal om vann og avløp. Noen skikkelig lærebok på grunnkursnivå har de aldri hatt. Og det har egentlig heller ikke bransjen hatt – et læreverv som kan gi samlet oversikt og dypere kompetanse innen det faget de jobber med. Et stort savn som nå endelig finner en løsning:

Professor Hallvard Ødegaard har vært redaktør og ansvarlig for å skrive og samle en 600 siders lærebok om VA.

– I alt har 7 forfattere vært engasjert, og selv har jeg skrevet halvparten av teksten, sier bokens redaktør professor Hallvard Ødegaard som har hatt ansvar for prosjektet i mer enn 2 år.

– Bokens siktemål er at den skal fungere som

lærebok på grunnkursnivå ved universiteter og høyskoler, men vi har latt innholdet gå lenger enn dette for at boken skal kunne være et kompetanseverktøy for hele bransjen. Det tror jeg vi har oppnådd, og når boken nå trykkes, vil den nok bli på rundt 600 sider med tekst og foto. Problemet har vært å finne balansen slik at boken skal fungere både som lærebok og som hjelpemiddel for VA-bransjen innen prosjektering og planlegging, og det tror jeg vi har fått til på en god måte.

Initiativtaker for den nye læreboken er Norsk Vann som regner å kunne få boken ferdig trykket i løpet av sommeren.

DIVA – ET NYTT DATAVERKTØY FOR SANERING AV VA-NETTET

VA-nettet trenger sårt en kraftig rehabilitering, men hvor skal man begynne? Noen kommuner tar tak systematisk og utbedrer nettene etter en overordnet plan, mens andre reparerer der det akutt oppstår lekkasjer. De færreste kommuner er så store at de har spesialistkompetanse i sin egen vann- og avløpsavdeling, og da er det store muligheter for at man rehabiliterer en smule på lykke og fromme?

Tom Baade-Mathiesen, Direktør for Vann og Avløpsdivisjonen i Norconsult har arbeidet med utvikling av DIVA siden 2010 og regner at et ferdig arbeidsverktøy vil kunne presenteres om ca. 4 år.

Norconsult og Asplan Viak har nå blitt innstilt til midler fra Forskningsrådet for å utvikle et verktøy for digital VA-forvaltning – DIVA. Målet med prosjektet er å lage et effektivt, praktisk verktøy som skal hjelpe den enkelte kommune med å finne ut hvilken informasjon kommunen trenger for å kunne legge en bærekraftig plan for forvaltningen av ledningsnettene slik at de i neste omgang skal kunne prioritere tiltak ut fra et kost-/nytteperspektiv.

– DIVA skal skritt-for-skritt hjelpe brukerne med datainnsamling og –håndtering og med valg av ulike analyseverktøy. Det hele skal gi en detaljert tiltaksplan som skal fortelle hvor, når og hvordan ledningsnettene best kan saneres, forklarer Tom Baade-Mathiesen i Norconsult. Han har vært sentral i arbeidet med forprosjektet til DIVA som fikk Forskningsrådets godkjenning for kort tid siden.

Baade-Mathiesen arbeidet med prosjektet «State of the Nation» som ble presentert i 2010 og fikk da se hvor ille det egentlig står til med en lang rekke av landets offentlige tjenester – ikke minst med VA-nettet. Han så at VA-bransjen trenger

egne verktøy og egne tiltak, og fikk med seg en rekke tungvektere som bl.a. Asplan Viak, Norsk Vann og andre med fagkompetanse, og hentet også kompetanse og synspunkter fra en rekke kommuner rundt om i landet.

– Med Forskningsrådets støtte vil vi starte arbeidet med DIVA umiddelbart og vi mener at vi skal kunne presentere et gjennomarbeidet arbeidsverktøy for kommunene om fire år. DIVA vil være noe helt nytt innen vårt fagområde og vi vil arbeide målrettet for å komme frem til et praktisk arbeidsverktøy som skal kunne være til nytte også for små kommuner med begrenset kompetanse innen data og utarbeidelse av analyseverktøy.

FAKTA OM VA-NETTET:

Kommunalt spillvannsførende avløpsnett er på 36 100 km. Medregnet offentlige overvannsledninger er lengden offentlige avløpsledninger ca. 54 800 km. Kommunalt vannett er på ca. 43 000 km. Kommunale vannverk leverte 482 liter per person og døgn. Virkelig forbruk i husholdninger er ca. 150 liter/person og døgn. Annet forbruk er ca. 90 l/p.d. Lekkasje i vannettene blir da ca. 240 liter/p.d. Fornyelsen av avløpsnett per år var på ca. 0,49 % i 2010. Fornyelsen av kommunalt drikkevannsnett er i gjennomsnitt for årene 2008–2010 på ca. 0,7 % per år. Ca. 1/3 av vannettet ligger i vannverk som praktisk talt ikke har noen fornyelse.

ENORME ETTERSLEP KREVER HANDLING

RANDI AAMODT, MEF

Er det mulig å gjøre vann- og avløps-sektoren mer effektiv og utnytte de økonomiske ressursene bedre? Dette spørsmålet ble nylig behørig belyst på en to dagers konferanse i regi av MEF på Clarion hotell, Gardermoen.

Konferansen «Økonomi og effektivitet i VA-sektoren» tok opp økonomien og effektiviteten i bransjen. Hva er hovedutfordringene framover? Områdedirektør Helge Eide i Kommunenes sentralforbund ga sitt syn på det:

– Det er usikkerhet om selvkostregelverket. Det statlige ansvaret for sektoren er svært fragmentert, det er mangelfull rekruttering til bransjen, EUs vanddirektiv skal gjøres gjeldende for Norge og sist, men ikke minst: det er enorme økonomiske behov pga. det store vedlikeholdsetterslepet. Hva gjør så kommunene?

Slå sammen tjenestene!

– De virkelig store besparelsene ligger i å slå sammen tjenester, mente Eide. Det er ikke nødvendig med kommunesammenslåinger for å få til det. Det kan man også gjøre med små kommuner. Men motstanden mot å sentralisere tjenestene er uansett stor, fordi det er et ønske hos innbyggerne om å ha tjenestene i nærheten. Å løfte VA-sektoren og ruste den

for klimaendringer blir likevel så dyrt at det må gjøres som et nasjonalt løft. Kommunene kan ikke ta hele kostnaden alene, staten må bidra, avsluttet Eide.

Må vi lære av svensker og dansker?!

Kan vi lære fra andre land og sektorer? Tomas Adolphson fortalte hvordan Roslagsvatten AB har vokst fram til å utgjøre et selskap med ni kommuner nord for Stockholm som eiere. Erling Holm fortalte om erfaringer med «partnering»-prosjekter i Danmark, og avtroppende direktør i Skanska, Petter Eiken, fortalte om bruk av offentlig-privat samarbeid i samferdselsprosjekter.

Dyrt blir det uansett, og når noe uønsket skjer, er det ofte forsikringsselskapene som ender opp med regninger. Derfor har forsikringsbransjen nå, personalisert ved Mia Ebeltoft fra Finansnærings Fellesorganisasjon, rettet et kritisk søkelys mot VA-bransjen. Forsikringsselskapene får drahjelp av diverse interessante rettsavgjørelser de siste årene, og det ligger an til en revidering av lovverket.

Hvor var småkommunene?

Konferansen trakk 83 deltagere, de aller fleste fra store og mellomstore kommuner. Små kommuner glimret med sitt fravær, det samme gjorde konsulentbransjen, undervisningssektoren og ikke minst de ansvarlige statlige myndigheter.

Primus motor bak VA-konferansen var – som så ofte – Christen Ræstad, og mer enn 80 deltagere fulgte nøye med i to dager.

VA-INGENIØR?

VELG KREMJOBBS PÅ ØVERSTE HYLLE!

VA-ingeniører er snart like sjeldne som hønsentener. Underdekningen i kommunene er så dramatisk at mangel på fagfolk begrenser den nødvendige VA-saneringen like mye som manglende budsjetter.

– Må vi importere nye ingeniører fra Polen? spør vi Einar Melheim i Norsk Vann.

– Ja, sikkert det også. Vi må jobbe på minst 50 ulike plan og vi må ta tak allerede mens kandidatene går i barnehagen.

Akkurat nå er Norsk Vann, RIF og VA-yngre i gang med et møte der de har invitert høyskoler og universiteter for å drøfte hva som kan gjøres for å opprettholde VA-utdanningen og friste studentene til å velge VA-fag. Slike møter har vært arrangert hvert eneste år de siste fem årene.

Norsk Vann har dessuten utviklet et kurstilbud rettet mot de som er nye i VA-bransjen for å gi dem et godt overblikk over hvilke oppgaver, utfordringer og muligheter bransjen kan by på. Bedrifter med nyansatte kan melde på sine nye medarbeidere, og informasjon om dette finner du på Norsk Vanns hjemmeside www.norskvann.no eller ved å ringe Norsk Vann.

– Men er det ikke slik at de som tar utdanning i dag har skjont et det omtrent ikke finnes betalte jobber ledig i media, i web-design og andre «sexy» yrker?

– De unge skjønner jo det etter hvert, og realiteten er jo slik at om du velger VA-fag og kommer ut som nyutdannet VA-ingeniør, da kan du velge jobb hvor du vil i landet – på øverste hylle og med akseptabel lønn.

– Dermed løser ingeniørmangelen seg selv?

– Slik er det ikke. Bransjen må selv sørge for å profilere seg og ikke minst: Bransjen og de enkelte bedrifter må sørge for å ta inn lovende medarbeidere i bedriftene og gi dem opplæring der. Så tidlig som mulig. Der har vi et stort etterslep å ta fatt i!

Einar Melheim i Norsk Vann mener at den enkelte bedrift må ta inn lovende medarbeidere tidlig og gi dem opplæring i faget.